

Hmotná kultura a každodenní život III

vzdělání

Literatura

- Dějiny hmotné kultury I (2). Praha 1985.
- Macek, J. 2002: Jagellonský věk v českých zemích, 3, 4. Praha.
- Svatoš, M. 2002: Vzdělanec – učenec – profesor. In: Nodl, M. – Šmahel, F. (edd.): Člověk českého středověku, 270–284, Praha.
- Verger, J – Riché, P. 2011: Učitelé a žáci ve středověku. Praha.

školy

- veřejné
  - kláštery
  - kapituly
  - města
- soukromé
  - postranní

městské školy

- abecedář

- partikulární školy (latina)

- učitel (mistr, rektor, bakalář)

- kantor

- správce

sedmero svobodných umění

trivium

- gramatika
- rétorika
- dialektika (logika)

quadrivium

- aritmetika
- geometrie
- muzika
- astronomie
- artes mechanice
- artes magice

univerzity

■ 1088 Bologna

insignie
jurisdikce
fakulty

- artistická
- lékařská
- právnická
- bohoslovecká

profesoři

oděv

- tabard
- epomis
- biret
- prsten

koleje

bursy

psací potřeby

- vosková tabulka
- stilus
- pergamen (palimpsest)
- papír
- husí brk
- třtinové pero
- kalamář
- inkoust

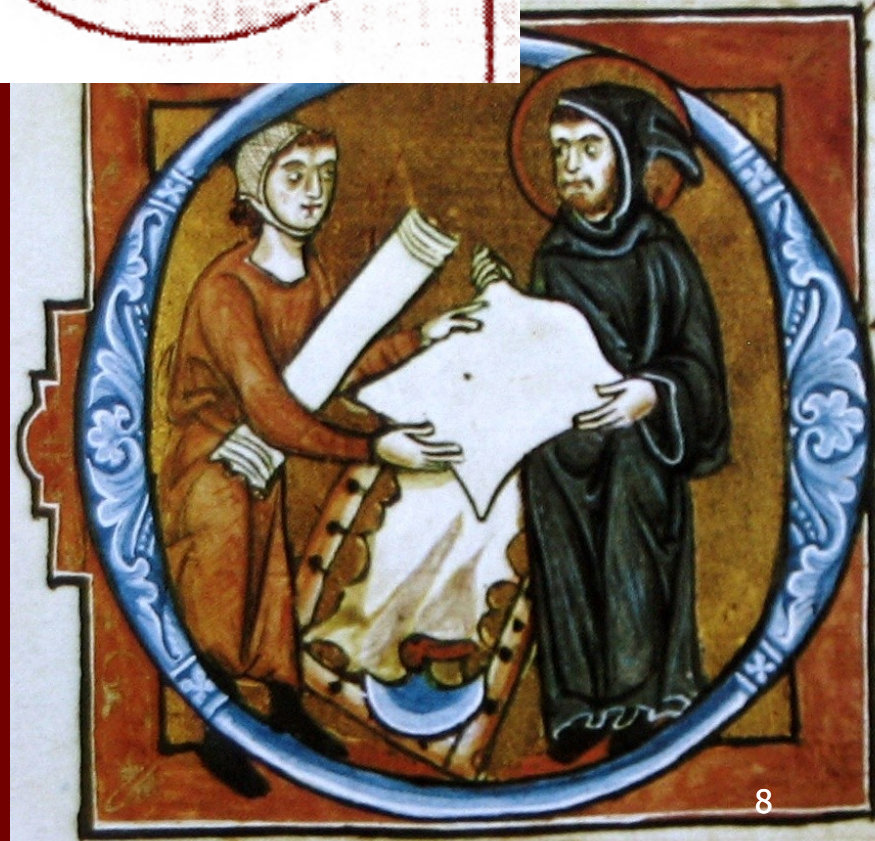
pergamen

■ výroba

- námok (jámy, koše)
- loužení (tupá kosa)
  - enzymatické
  - alkalické
- mízdření - rub (ostrá kosa)
- omykání - líc (omykací kosa)
- broušení a vypírání holiny
- vypínání (dřevěný rám)
  - sušení
  - dobrušování
  - hlazení
- fazónování
- úprava vaječným bílkem

pergameník

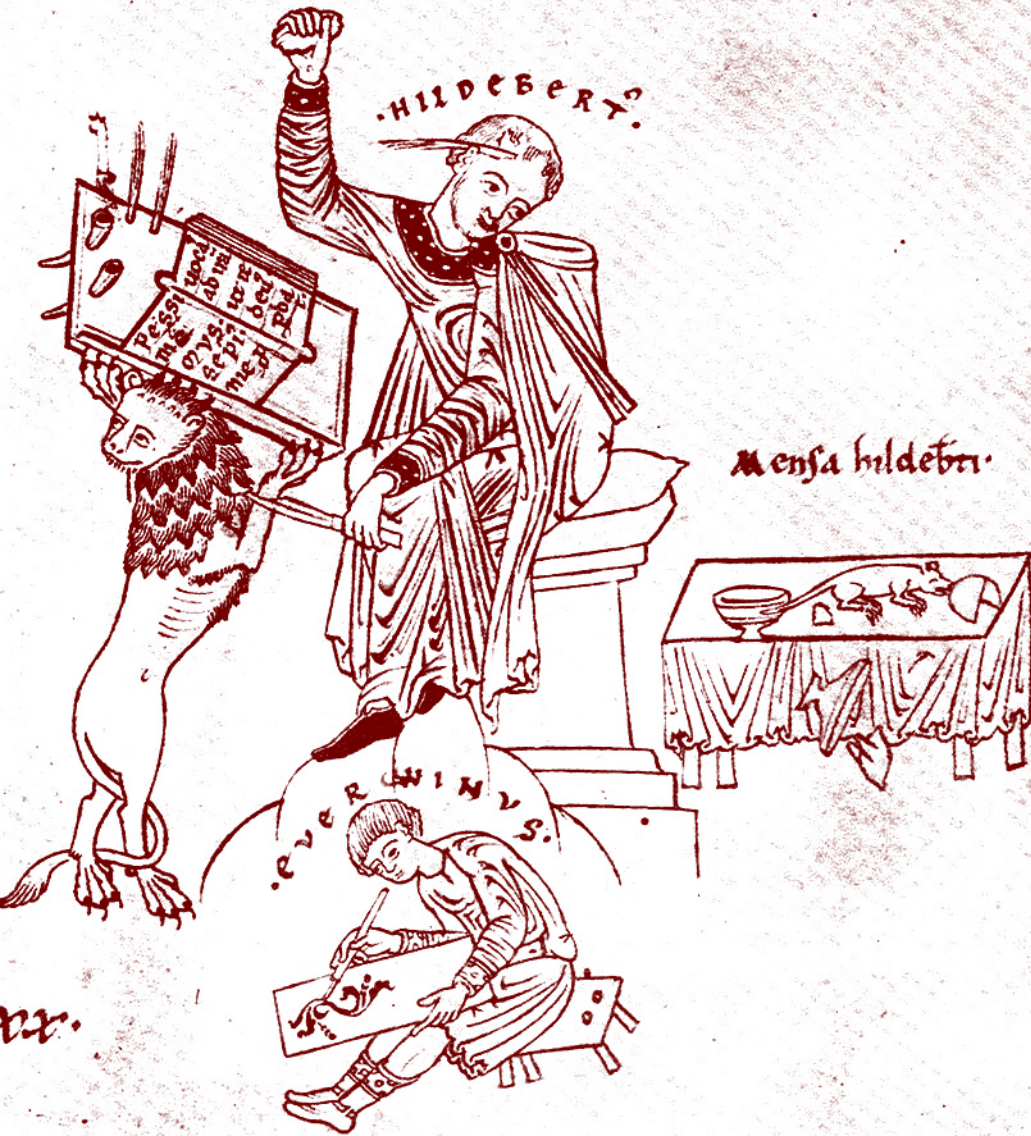

rukopis
manuscript

skriptorium

Phares genuit ladu
aram. Aram genuit a
nadab genuit naaso
salmon. Salmon gen
genuit obeth. Obeth g
genuit dauid regem.

iluminace

■ zlacení

- vodný poliment
  - pojivo
  - pigment
  - plnivo
  - hygroskopické látky
- plátkové zlato
- hrudkové zlato

■ barvy

- olovnatá běloba
- štětce (veverčí srst)
- brka
- kovové tuše

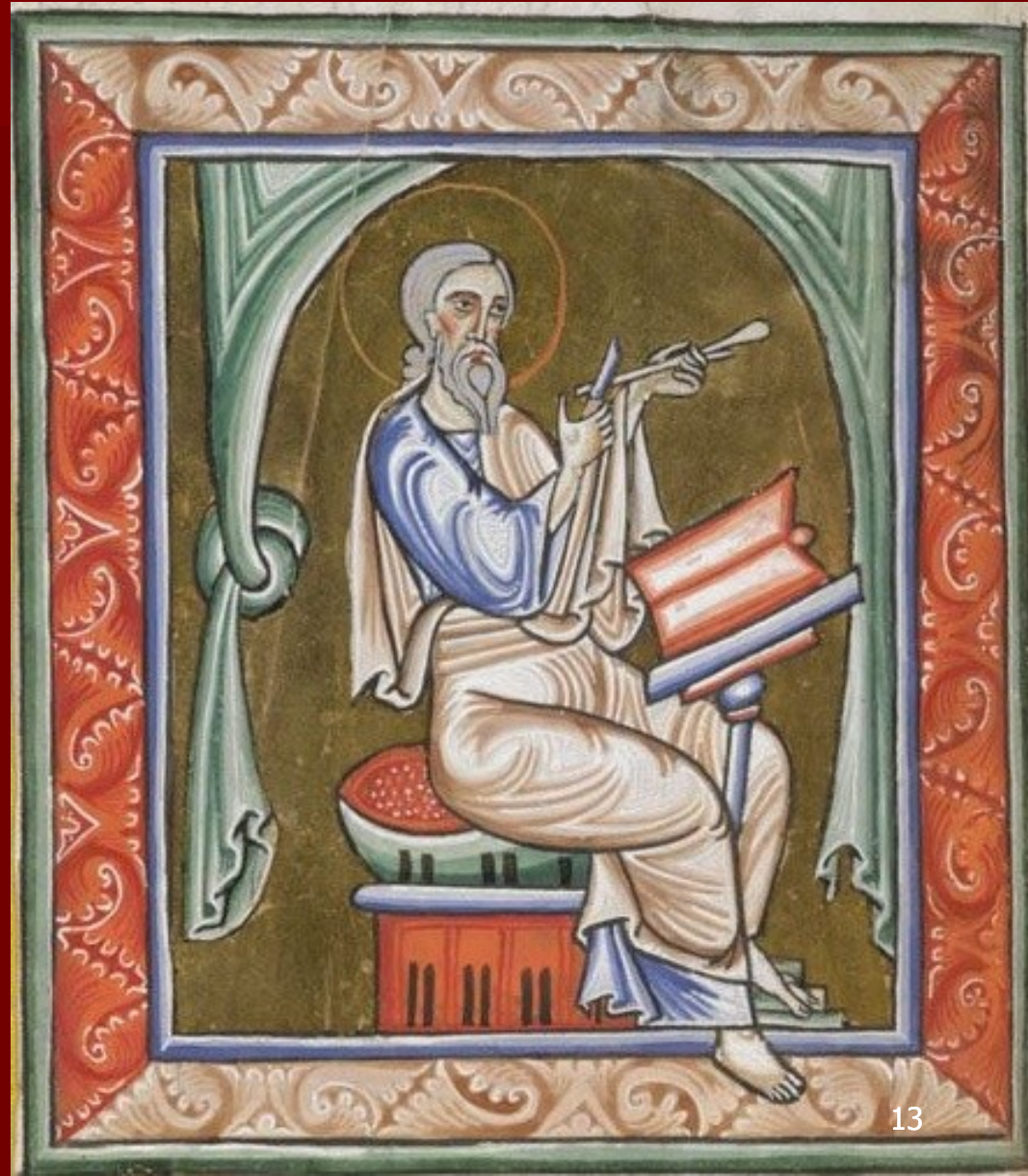
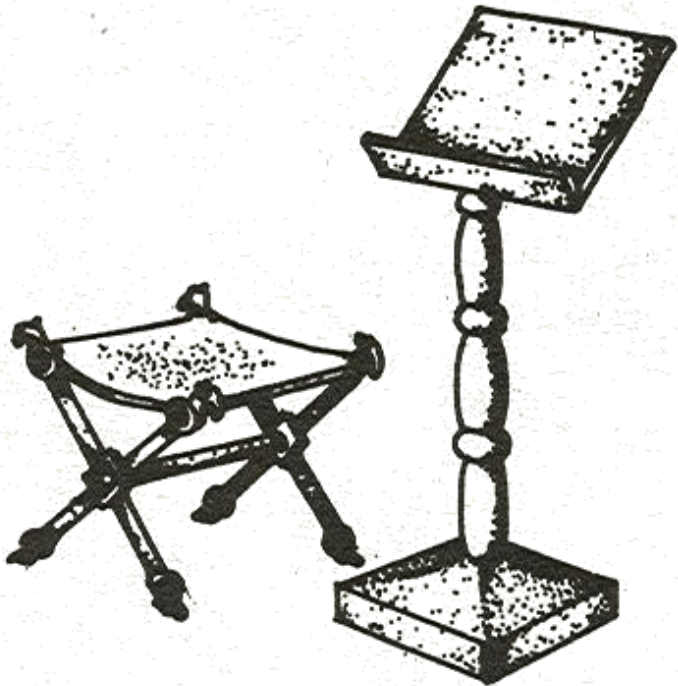
psací pulty

■ sloupkový

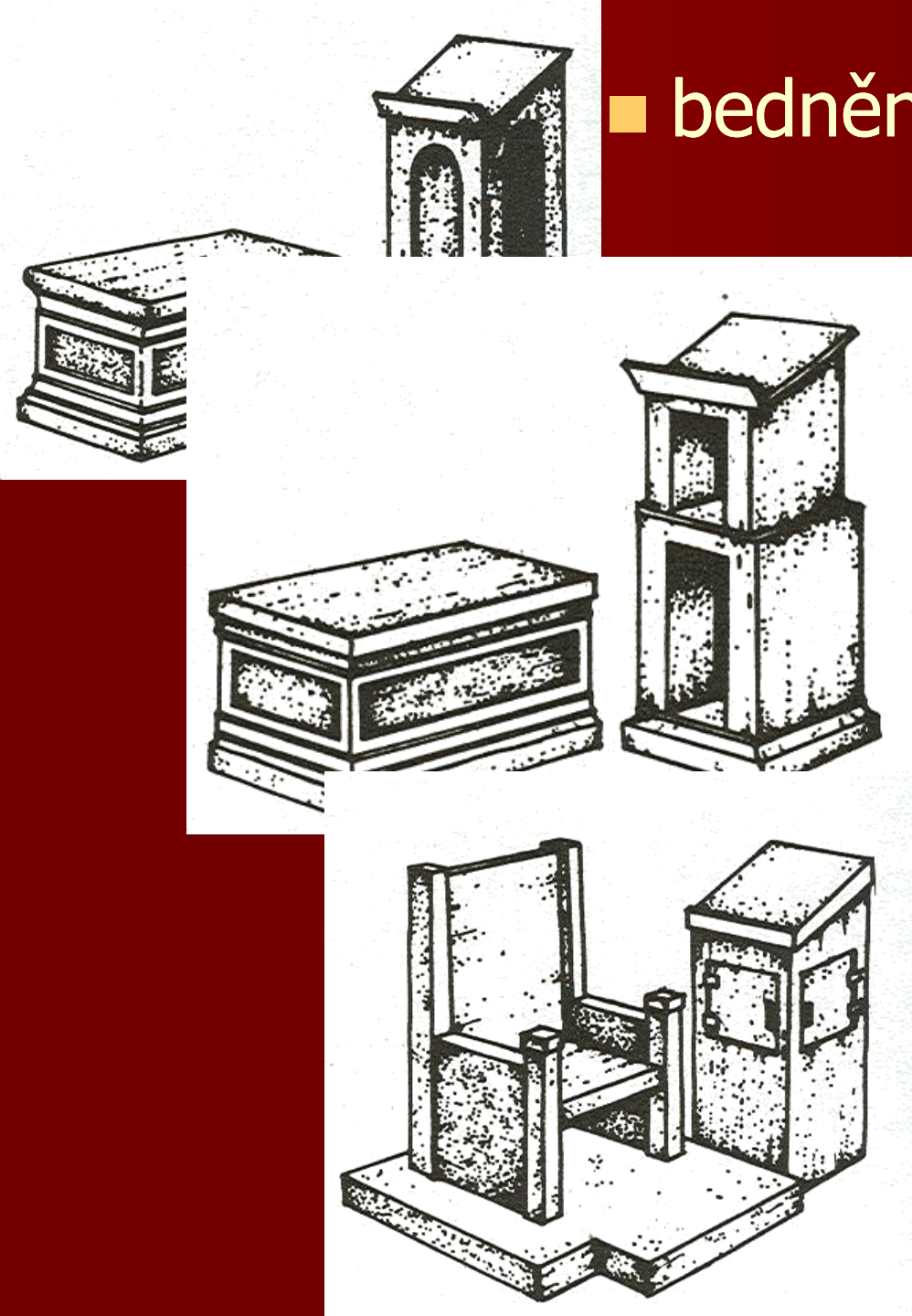

P aridit cor. effoantur x. paginar. mechanice

q. d. edarm.

■ bedněný

iluminované rukopisy

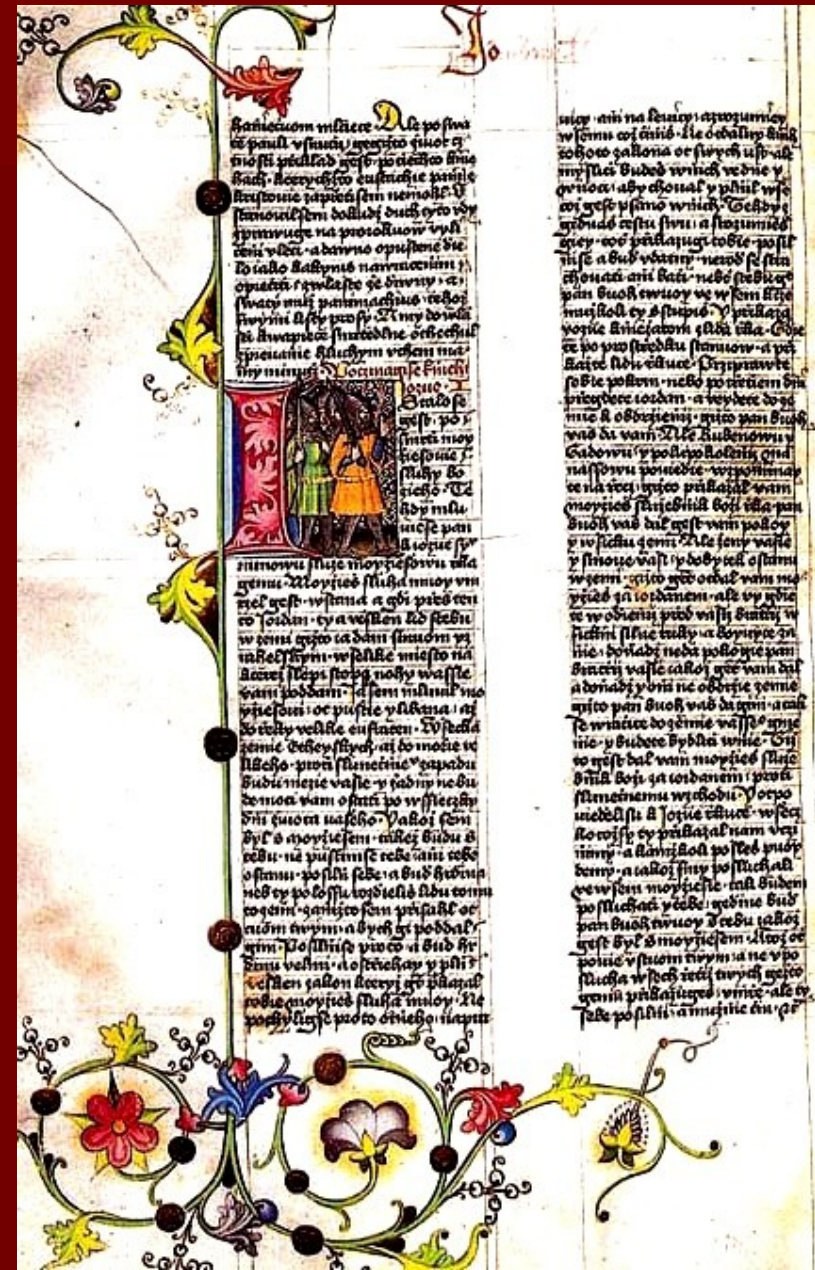
Xp̄ apparuit nob̄ uenire adorari. Venite.
Hodie n̄ canit̄. **V**̄. Ihesus resurrexit. In i. no.
Afferte dño filij dei adorate dñm in
sc̄a eius. **P**salte. **A** Psallite dño n̄ro psallite
regi n̄ro psallite sapient̄. **P**̄. Ois gen̄. **A** Ois
doct̄ te ⁊ psallet tibi psalmum dicat no
mo dñe. **P**̄. Jubilate. **V**̄. Reges th̄. ar̄. **Lit̄.**

te absq; argento: ⁊ absq; ulla q̄mut
unum ⁊ lac. Quare appenditis ar
tum non in parib; ⁊ laborem uen
in saturitate. Audite audientes m
medite bonum ⁊ delectab; in crassa

bible

CHINEGVOIS.

abbatis monasterii
sancti georgii in castro
pragensi serenissimi
boemie regis dñi
Ottacarii secundi
filia

Sancti Georgii

Sancti Benedicti

PRIORIS
SÆCULON
UERT V

frater Colida lector
de sancto clemente
ordinis frim predica
tor egregi' dicitur in
libri

- misál
- breviář
- pasionál

HIC TIBI CANTORI SUNT QUINGUA

graduál

SEQUENTIA PRESTO-QUE CIRCA
ANNORUM MODULANT ORDINE PULCHRUM

neumy

BEATUS VIR STEPHANUS
ALLELUIA

nota
quadrata

knihtisk

- Čína
  - xylografie (8. st.)
  - polygrafie (11. st.)
- Johann Guttenberg
  - litery (typy) ½ 15. st.

